

DEBORAH BLAKE

LITHA

Rytuały, przepisy i zaklęcia na
przesilenie letnie

Tytuł oryginału:

Midsummer. Rituals, Recipes & Lore for Litha

Tłumaczenie: Anna Alochno-Janas

Redaktor prowadzący serii: Dominika Dudarew

Redakcja: Anna Strożek

Korekta: Ewa Karczewska

Projekt okładki: Marcin Homan, www.designpartners.pl

Skład: skladigrafika@gmail.com

Ilustracje w książce: Mickie Mueller

MIDSUMMER

RITUALS, RECIPES & LORE FOR LITHA

Copyright © 2015 by Deborah Blake

All rights reserved

Published by Llewellyn Publications

Woodbury, MN 55125 USA

www.llewellyn.com

Copyright © for Polish edition by ILLUMINATIO Łukasz Kierus 2015

Wszelkie prawa do polskiego przekładu i publikacji zastrzeżone. Powielanie i rozpowszechnianie z wykorzystaniem jakiejkolwiek techniki całości bądź fragmentów niniejszego dzieła bez uprzedniego uzyskania pisemnej zgody posiadacza tych praw jest zabronione.

Wydanie 1

Białystok 2015

ISBN: 978-83-64645-84-6

Bądź na bieżąco i śledź nasze wydawnictwo na Facebooku:
www.facebook.com/illuminatiopl

www.illuminatio.pl

Wydawnictwo ILLUMINATIO Łukasz Kierus

E-mail: wydawnictwo@illuminatio.pl

Dział handlowy: zamowienia@illuminatio.pl

Pełna oferta wydawnictwa jest dostępna na stronie www.illuminatio.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp do serii Sabaty	7
<i>Wybierz się w podróż do wnętrza Koła Czasu</i>	9
<i>Stosunek nowoczesnych pogan do Koła Czasu</i>	14
Stare praktyki	19
<i>Kalendarz i cykl astrologiczny</i>	24
<i>Starożytne miejsca kultu</i>	27
<i>Ogólny przegląd historyczny, mitologia i tradycja</i>	30
<i>Bogowie i Boginie</i>	35
<i>Alternatywne nazwy</i>	38
<i>Tradycyjne symbole Przesilenia Letniego</i>	39
Nowe praktyki	49
<i>Energie antyczne w świecie współczesnym</i>	52
<i>Przesilenie Letnie i Koło Roku</i>	54
<i>Miasto, wieś lub coś pomiędzy</i>	58
<i>Różne ścieżki i różne podejścia</i>	59
<i>Doroczne święta z okazji Przesilenia Letniego</i>	62
<i>Jak świętować? Kilka podstawowych wskazówek</i>	65
Zaklęcia i wróżby	75
<i>Zestaw zaklęć dla żywiołów ziemi, powietrza, ognia i wody</i>	79
<i>Inne zaklęcia z okazji sabatu Litha</i>	87
<i>Ludowe wróżby</i>	92

<i>Wróżby współczesne</i>	93
<i>Zaklęcia i czary z ziołami</i>	96
Receptury i rękodzieło	105
<i>Przepisy kulinarne na sabat Litha</i>	107
<i>Rękodzieło z okazji sabatu Litha</i>	123
<i>Ziołowe rękodzieło</i>	134
<i>Dekoracje z okazji sabatu Litha</i>	140
Modlitwy i wezwania	143
<i>Medytacje na ziemię i słońce</i>	146
<i>Medytacja miłości</i>	147
<i>Afirmacje</i>	149
<i>Inwokacje do boga i bogini</i>	150
<i>Inwokacja do Brigit i Belinosa (celtycka)</i>	150
<i>Inwokacje do Afrodyty i Apolla (grecka)</i>	151
<i>Inwokacja do Gai</i>	151
<i>Inwokacja do bogów burzy</i>	153
<i>Inwokacja na powitanie świtu</i>	154
<i>Poczwórne przywołanie z okazji przesilenia letniego</i>	155
<i>Modlitwa o miłość</i>	156
<i>Modlitwa o inwencję twórczą</i>	156
<i>Modlitwa o uzdrowienie</i>	157
<i>Modlitwa o energię</i>	157
Rytuały świąteczne	159
<i>Rytuał dla praktykujących w pojedynkę</i>	163
<i>Rytuał grupowy</i>	171
<i>Rytuał zabawy z elfami</i>	182
Pojęcia związane z sabatem Litha	191
Polecane lektury	207
Bibliografia	209
Wybrane źródła w języku polskim	211
O autorce	215

STARE
PRAKTYKI

SŁOŃCE jasno świeci nad głową w czasie, kiedy czarownice tańczą wokół ogniska i uczują, zbierając z pól świeże owoce i warzywa. Dzieci śmieją się i bawią, tocząc koła symbolizujące słońce i biegając za błyszczącymi bańkami mydlanymi, które ulatują w powietrze niczym bajkowe duszki. To Przesilenie Letnie, znane również jako Noc Świętojańska albo Litha. Ziemia raduje się swoją obfitością i światłem, a my razem z nią.

Podczas świętojańskiej pełni lata mamy do czynienia z najdłuższym dniem i zarazem z najkrótszą nocą w roku. Słońce osiągnęło zenit i znajduje się również w szczycie swojej mocy magicznej. Po przesileniu dni będą stawały się stopniowo coraz krótsze, przenosząc nas powoli w ciemną połowę roku. Podczas Przesilenia Zimowego cały ten proces ulegnie odwróceniu i zaczniemy zmierzać w kierunku światła Przesilenia Letniego.

Na półkuli północnej Przesilenie Letnie przypada około 21 czerwca, w czasie, kiedy słońce wkracza w zodiakalny znak Raka (albo Koziorożca w grudniu, jeśli znajdujesz się w południowej części świata). Jest to święto słońca, ognia oraz szczodrości ziemi.

W dziejach ludzkości Przesilenie Letnie obserwowano właściwie w każdej kulturze na świecie w różnych momentach historycznych. Grecy, Rzymianie, Celtowie, Skandynawowie,

Aztekowie i Żydzi świętowali najdłuższy dzień w roku na swój sposób, czcząc właściwych sobie bogów. Jednak we wszystkich tych odmiennych kulturach z tym szczególnym dniem silnie wiążą się podobne motywy.

Na przykład kiedy słońce znajduje się w swoim najwyższym punkcie, Noc Świętojańską obchodzi się prawie zawsze jako festiwal solarny, święto ognia albo jako oba te święta razem. W wielu miejscach występuje również element wody, co wyraża się m.in. w odbywaniu pielgrzymek do świętych źródeł albo innych zbiorników wodnych. Powszechnym zwyczajem jest rozpalanie ognisk i nie jest niczym niezwykłym, że są one rozpalane podczas czuwań, począwszy od świtu w dniu Przesilenia Letniego, aż do momentu, kiedy słońce wschodzi następnego ranka.

Mimo że nie było to święto żniw – tak jak trzy kolejne sabbaty następujące po nim – to jednak Przesilenie Letnie pozostawało wciąż świętem natury, wzrostu wszelkich istot żywych we wszelkich formach oraz kiełkujących ziaren, które niedawno zasiano na polach. Święto to często skupiało się na płodności, obfitości, dobrobycie, powodzeniu i dobrej passie, które miały odzwierciedlać entuzjastyczny wzrost całego wiejskiego otoczenia.

W tradycji celtyckiej czerwiec był miesiącem dębu – ważnego i wysoko cenionego drzewa, które uważano za symbol siły i witalności. We współczesnych wierzeniach pogańskich rok jest podzielony między starego i mądrego Króla Dębowego – który rządzi światem od Przesilenia Zimowego do Przesilenia Letniego – oraz młodego, energicznego Króla Ostrokrze-

wu, który sprawuje władzę w okresie od Przesilenia Letniego aż do sabatu Yule.

Wierzono, że drudzi* z okazji tego dnia zbierali święte zioła, ale nawet współcześnie często zbieramy rośliny w dniu Przesilenia Letniego na potrzeby rytuałów magicznych, uzdrawiania czy po prostu do celów kulinarnych. Wiele z naszych współczesnych zwyczajów, które praktykujemy z okazji tego święta, ma swe korzenie we wcześniejszych obrządkach i rytuałach dawnych pogan.

Przesilenie Letnie jest jednym z największych festiwali ognia, ponieważ obchodzone jest w dniu, kiedy od słońca bije największy żar. W wielu kulturach powszechnym zwyczajem było rozpalanie ognisk, często na szczytach wzgórz, dzięki czemu można je było zobaczyć z dużej odległości. Ludzie tańczyli wokół nich w kręgu albo toczyli płonące koła w dół ze zbocza wzgórza.

Uważano również, że jest to najbardziej obiecujący dzień, jeśli chodzi o nawiązanie kontaktu z Wróżką oraz z istotami z zaczarowanej krainy, ponieważ zakładano, że komunikacja z nimi jest łatwiejsza podczas tego okresu przejściowego, kiedy jeden sezon roku przekształca się w inny. Owe magiczne duszki były także przyciągane przez słodko pachnące kwiaty, miód i nektar oraz inne elementy, w większości łatwo dostępne o tej porze roku.

* Jedną z trzech kast kapłańskich u Celtów; mieli oni za zadanie prowadzić obrzędy religijne, osądzać winnych oraz przepowiadać przyszłość.

Szekspir wykorzystał tę tradycję jako podstawę fabuły jednej ze swoich najpopularniejszych sztuk, czyli *Snu nocy letniej**, w której to właśnie psotne elfy powodują zamieszanie podczas obchodów uroczystości z okazji Przesilenia Letniego.

Pełnia księżycyca w czerwcu była znana również jako Miesiąc** Miodowy, dlatego wielu ludzi zawierało w tym czasie związek małżeński. (Czasem wierzono, że zawarcie małżeństwa w maju przynosi pecha, bowiem to czas, kiedy Bóg i Bogini odbywają swoje własne święte obrządki). Bez wątplenia zainspirowało to Szekspira do opisanego tak wielu ślubów w swojej sztuce, włącznie z głównym powodem opisanej uroczystości, czyli zaślubinami Tezeusza, księcia Aten z Hipolitą, królową Amazonek.

KALENDARZ I CYKL ASTROLOGICZNY

Przesilenie Letnie to jedno z dwóch przesileń w roku; drugim jest Przesilenie Zimowe przypadające na przeciwległy koniec roku. Technicznie rzecz biorąc, przesilenie samo w sobie przypada dokładnie w momencie, kiedy półka Ziemi jest najbardziej nachylna w kierunku słońca, a zdarza się to tylko dwa razy w roku. Zatem na półkuli północnej Przesilenie Letnie

* Jedną z najsłynniejszych komedii wybitnego angielskiego poety i dramaturga Wiliama Szekspira (1564–1616), napisana wierszem i prozą, której powstanie datuje się na ok. 1596 rok. Wśród postaci znajdziemy m.in. króla elfów Oberona i królową elfów Tytanię oraz psotnego Puka. Sztukę tę można przeczytać m.in. w przekładzie Stanisława Koźmiana, Leona Ulricha, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego i Władysława Tarnawskiego (zob. np. W. Szekspir, *Sen nocy letniej*, tłum. W. Tarnawski, oprac. P. Mroczkowski, Ossolineum, Wrocław 1987).

** Słowo „miesiąc” to również poetyckie określenie księżycy.

przypada w czerwcu, a Przesilenie Zimowe – w grudniu. Natomiast na półkuli południowej jest odwrotnie.

Przesilenie Letnie przypada około 21 czerwca, jednak dokładna data może być ruchoma i przypada na okres od 20 do 22 czerwca na półkuli północnej oraz między 20 a 23 grudnia na półkuli południowej. Z uwagi na to, że moment przesilenia zmienia się wraz z długością geograficzną, każde miejsce na ziemi osiąga swoje prawdziwe przesilenie w ciągu zaledwie minuty, a dokładny czas jest uzależniony od konkretnej lokalizacji.

Na szczęście raczej nigdy nie będziemy musieli śledzić tego dokładnego momentu w czasie, ponieważ większość ludzi świętuje przez cały dzień Przesilenia Letniego, a niektórzy rozpoczynają celebrację nawet w nocy go poprzedzającej. Dokładne daty można znaleźć w większości współczesnych kalendarzy.

Słowo „przesilenie”* pochodzi od łacińskich słów *sol*, które oznacza słońce, oraz *stitium* oznaczającego pozostawanie w stanie ruchomym. W czasach antycznych ludziom mogło się wydawać, że słońce było nieruchome na niebie, dlatego często modlili się oni w tym dniu do różnych bóstw słonecznych. Należeli do nich bogowie o znajomych imionach, tacy jak: grecki Apollo, egipski Ra i irlandzki Lugh, jak również inni, mniej znani, tacy jak: Belinos, celtycki bóg słońca, który sprawia, że święte zioła Przesilenia Letniego rosną i rozwijają się.

Wcześni poganie byli blisko związani z ziemią, od której zależało całe ich życie. Większość starożytnych świąt koncentruje się na cyklu wzrastania i zbiorów roślin: niezależnie od tego, czy był to akurat czas zasiewu nasion, pielęgnowania upraw,

* W języku angielskim: *solstice*.

źniw czy odpoczynku w zimowej ciemności i oczekiwania na to, aż cały cykl rozpocznie się od nowa. Z uwagi na to, że przetrwanie ludzi było uzależnione od pomyślnych zbiorów, jak również od obfitości dzikiej flory i fauny oraz od sprzyjających warunków pogodowych, przedstawiciele tych kultur często modlili się do bogów i bogiń, którzy mogli mieć wpływ na te czynniki oraz celebrowali te dni, które oznaczały symboliczne przejście do drugiej połowy roku.

Przesilenie Letnie było szczególnie radosnym świętem, ponieważ w większości miejsc oznaczało koniec okresu siewu i początek najwcześniejszych zbiorów. Dzień ten często postrzegano jako pretekst do chwili wytchnienia od niekończącej się pracy przy uprawach i zbieraniu pożywienia, dzięki czemu wszyscy zapracowani ludzie mogli złapać oddech choć na chwilę i cieszyć się owocami swoich wysiłków, zanim będą musieli powrócić do swoich zadań następnego dnia.

Przesilenie Letnie nie występuje tak naprawdę w środku lata* dla każdego i w każdym klimacie, mimo tego, że przypada między Równonocą Wiosenną (około 21 marca) i Równonocą Jesienną (około 21 września). Na przykład w północnej części stanu Nowy Jork „prawdziwa” wiosna rozpoczyna się mniej więcej w środku lub na końcu kwietnia, choć ostatnie opady śniegu widuje się jeszcze nawet na początku maja. Zatem lato rozpoczyna się zaraz, kiedy nadchodzi środek czerwca. W Teksasie lub południowej Kalifornii klimat może już wtedy być upalny i suchy.

* W języku angielskim: *midsummer*, co dosłownie oznacza środek, pełnię lata.

Pory roku bardzo się różnią w zależności od części kraju, a właściwie świata. Lato w Kalifornii i na Florydzie jest zupełnie inne od tego w Nowym Jorku, Kanadzie czy Finlandii. Jednak jego podstawowe wyznaczniki są te same: jest wciąż więcej światła i ciepła niż w pozostałych okresach roku, energia ziemi znajduje się w fazie obfitości, a jej wytwory są ogólnie dostępne. W czasie Przesilenia Letniego lato zdecydowanie czuje się w powietrzu. Ptaki ciepłolubne powróciły do swych siedlisk, dni są już ciepłe, a cała natura wokoło radośnie rozkwita. To swoisty mały cud, że idąc śladem naszych przodków, świętujemy najdłuższy dzień w roku!

STAROŻYTNE MIEJSCA KULTU

Powszechnie uważa się, że kultury pierwotne wybudowały Stonehenge*, aby w ten sposób zaznaczyć nadejście przesilenia, a NASA wymienia to miejsce jako jedno z pięciu najstarszych obserwatoriów na świecie. Gigantyczne kamienie transportowano z walijskich wzgórz w okresie 3100–1500 roku p.n.e., a były one oddalone od lokalizacji Stonehenge na Równinie Salisbury w Wiltshire w Anglii o około 400 km, jednak nigdy nie zdołano wyjaśnić, w jaki właściwie sposób tego dokonano (Carr-Gomm, 115).

Wielu badaczy wierzy, że stanowisko to było wykorzystywane do ważnych obrządków druidzkich, mimo że nie istnieje ża-

* Słynna europejska budowla megalityczna, obiekt wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Nazwa „Stonehenge” pochodzi ze staroangielskiego i oznacza kamienny krąg.

den niezaprzeczalny dowód na potwierdzenie tej teorii. (Właściwie nie ma także dowodów na to, że Stonehenge zbudowali druidzi, wbrew większości przypuszczeń, które świadczą przeciw tej tezie). Jednakże współcześni druidzi i inni zwolennicy tej teorii nadal gromadzą się w tym miejscu od tysięcy lat, aby oddać hołd słońcu. W przeciwieństwie do wielu innych tego typu miejsc, które zostały zaprojektowane w taki sposób, aby uwydatnić słońce zarówno o brzasku, jak i o zmierzchu, w obrębie Stonehenge występują trzy różne ustawienia dla zaznaczenia wschodu słońca, południa, kiedy słońce znajduje się najwyżej, oraz zachodu słońca.

Inne, nieco mniej znane budowle, zorientowane na obserwowanie przesilenia, można znaleźć w różnych miejscach na całym świecie. Na Mount Seskin w Tallaght Hills w Irlandii pierwsze promienie słońca podczas przesilenia odbijane są w zbiorniku wodnym, który mieści się pośród stanowisk ze stojących kamieni, rozproszonych na całym wzgórzu. Szczyty skały Exernsteine, nieopodal Horn-Bad Meinberg w Niemczech, to naturalne formacje skalne, które stały się miejscem pielgrzymek dla wielu różnych kultur. Nikt nie wie, która z tych kultur wybudowała prehistoryczną świątynię, którą można znaleźć na szczycie najwyższej iglicy, ale we wnętrzu tej świątyni nad ołtarzem znajduje się otwór, który pokazuje słońce podczas Przesilenia Letniego (Carr-Gomm, 108).

W tajemniczych opustoszałych ruinach takich miejsc, jak np. Fajada Butte w Chaco Canyon w Nowym Meksyku, istnieją ślady wskazujące na to, że najwcześniejsze ludy rdzennych Amerykanów śledziły korytarz słoneczny i stworzyły otwór

w ścianie południowej, który nakierowuje światło słoneczne na wyżłobienia zwane petroglifami*. Inne starożytne miejsca kultu należące do rdzennych Amerykanów odnajdywano dzięki wskazówkom astrologicznym, było tak np. z Serpent Mound w Ohio, czyli mierzącą ponad 400 metrów długości budowlą w kształcie węża z głową skierowaną w stronę zachodu słońca podczas Przesilenia Letniego (Carr-Gomm, 154; Pritchard).

W Egipcie zachodzące słońce podczas Przesilenia Letniego dotyka dokładnie punktu środkowego między dwoma największymi z Wielkich Piramid w Gizie. W Świątyni Osireion w Abydos, która od wieków jest uważana za miejsce pochówku boga Ozyrysa**, słońce świeci poprzez szczelinę w pobliżu wzgórz libijskich i pada na ściany świątyni w dniu Przesilenia Letniego.

W Egipcie znajdziemy również Klasztor Esseńczyków, miejsce zamieszkiwane przez mistyczną sektę żydowską, która napisała rękopisy znad Morza Martwego. Esseńczycy woleli posługiwać się kalendarzem słonecznym*** niż tradycyjnym żydowskim kalendarzem księżycowym****. Klasztor zaprojektowano tak, aby zwrócić uwagę na zachodzące słońce w czasie Przesilenia Letniego. W Nabta Playa, mieszczącym się w samym środku egipskiej pustyni, skupisko kamiennych megalitów zdumiewająco

* Petroglify to prehistoryczne rysunki wryte (a nie namalowane jak piktogramy) w skałach, najczęściej pochodzące z ery neolitu (ok. 10 tys. lat p.n.e.). Stanowią formę przedliterackich symboli.

** Ozyrys – egipski bóg życia, zmian cyklicznie zachodzących w naturze wód i wegetacji roślin. Stał się władcą świata zmarłych i sędzią ich dusz. Symbolizował nadzieję na życie pozagrobowe.

*** Kalendarz słoneczny albo solarny – opiera się na cyklu zmian pór roku związanych z obiegiem Ziemi wokół Słońca.

**** Kalendarz księżycowy albo lunarny – oparty jest na cyklu zmian podczas kolejnych faz Księżyca.

podobnych do Stonehenge nie tylko prezentuje specjalne ustawienie w szeregu podczas Przesilenia Letniego, ale także pokazuje część gwiazd, łącznie z Syriuszem* i Dubhe**, czyli najjaśniejszymi gwiazdami w pasie Oriona.

W Indiach mnisi buddyjscy są uważani za twórców pieczar Ajanta***, grupę trzydziestu jaskiń wykonanych ludzkimi rękami i wydrążonych w klifach w nieprzystępnej dżungli. We wszystkich jaskiniach znajdowały się kapliczki Buddy, a w jednej z nich również posąg Buddy, który był oświetlany przez słońce o świcie w dniu Przesilenia Letniego.

Z powyższych przykładów – a stanowią one zaledwie czubek góry lodowej – jasno wynika, że Przesilenie Letnie było zjawiskiem, które na całym świecie obserwoowało wiele odmiennych kultur na wiele różnych sposobów. Było ono na tyle ważne dla tych społeczności, że zastrzyżyło sobie na stałe lokalizacje, z których spora liczba istnieje po dziś dzień, zarazem stanowiąc dla nas wszystkich swoistą inspirację.

OGÓLNY PRZEGLĄD HISTORYCZNY, MITOLOGIA I TRADYCJA

Obchody uroczystości z okazji Przesilenia Letniego przybierały różne formy w rozmaitych kulturach, ale miawały pewne wspólne elementy. Na przykład często kluczowe były słońce

* Zwany też Kanikują albo Psią Gwiazdą; gwiazda w gwiazdozbiórze Wielkiego Psa.

** Gwiazda w konstelacji Wielkiej Niedźwiedzicy.

*** Zespół grot w Adżancie to jeden z obiektów należących do listy światowego dziedzictwa UNESCO.

i ogień, podobnie jak kwiaty, zioła i inne wzrastające rośliny. Oto tylko kilka bardziej znaczących przykładów.

Starożytni Grecy

Jak przysłało na święto ognia, Przesilenie Letnie było czasem, kiedy tytan Prometeusz oddawał istotom ludzkim swój podarunek w postaci ognia, tym samym dając im możliwość usamodzielnienia się i stworzenia cywilizowanego społeczeństwa. Za tę, która posiada atrybuty solarne, była uważana również bogini Atena. Na jej cześć obchodzono święto znane pod nazwą Panatenaje, podczas którego ludzie modlili się do niej o deszcz potrzebny dla wzrostu upraw (Franklin, 8). Grecki rok rozpoczął się o pierwszym nowiu księżyca tuż po Przesileniu Letnim.

Starożytni Rzymianie

Przesilenie Letnie uważane było za poświęcone Junonie, rzymskiej odpowiedniczce greckiej Hery, która poślubiła Jowisza, króla wszystkich bogów. Podobnie jak Hera, Junona była boginią małżeństwa, co jest jednym z powodów, dla których czerwiec – miesiąc nazwany tak właśnie na jej cześć* – pozostał zawsze jednym z miesięcy, w których najczęściej zawierano związki małżeńskie. Z kolei kobiety zamężne podczas święta zwanego Vestalia czciły boginię Westę, która sprawowała władzę nad płomieniem ogniska domowego i samym domem.

* W języku angielskim *Juno* to bogini Junona, a *June* oznacza czerwiec.

Starożytni Chińczycy

Chińczycy postrzegali Przesilenie Letnie jako święto Yin (żeńskie), zaś jego odpowiednik, czyli Przesilenie Zimowe, jako święto Yang (męskie). Uroczystości skupione były na urodzajności i odnowie ziemi, a dym ze spalania składanych ofiar miał zanosić modły uczestników wprost do nieba.

Saksończycy, Skandynawowie i ludy germańskie

Przesilenie Letnie było również punktem wyznaczającym środek roku dla Saksończyków, których to rok rozpoczynał się od Przesilenia Zimowego. Uważa się, że słowo „Litha”, stosowane często jako zamiennik nazwy Przesilenia Letniego, może wywodzić się od saksońskiej nazwy czerwca, oznaczającej światło albo księżyc. (Właściwie zaczęto powszechnie stosować słowo *Litha* za J.R.R. Tolkienem, który w swojej trylogii *Władca pierścieni* używał go dla określenia święta z okazji Przesilenia Letniego).

Saksończycy czcili Thora, boga burzy, ponieważ przynosił tak bardzo pożądany przez wszystkich deszcz. Plemiona germańskie pierwotnie czciły triumfalne wzniesienie się słońca, rozpalając ogromne ogniska. Po nadejściu chrześcijan święto to zostało zaadaptowane jako Uczta św. Jana (albo *Johannisnacht*, co oznacza Noc Jana), którą często można nadal zaobserwować dzięki płomieniom ognisk na szczytach wzgórz. W Finlandii przesilenie letnie zwano *Juhannus*, i było to szczególnie radosne święto na cześć światła, które nadchodziło po wielu miesiącach ciemności. Wikingowie spotykali się w czasie Przesilenia Letniego, aby zajmować się sprawami prawnymi i rozwiązy-

wać kwestie sporne. Przygotowywali ogromne ogniska i odbywali pielgrzymki do świątych, uzdrawiających źródeł. Niektóre z tych tradycji zachowały się do dzisiaj i są celebrowane podczas Przesilenia Letniego w Islandii.

Celtowie i druidzi

Większość tego, co wiemy na temat starożytnych Celtów i druidów, pochodzi z drugiej ręki, ponieważ nie pozostawili oni po sobie żadnych pism. Jednak powszechnie uważa się, że druidzi świętowali Przesilenie Letnie jako swoisty symbol zaślubin nieba i ziemi. Zbierali oni święte zioła, a także owoce jemiioły, i używali ich potem do uzdrawiania oraz celów magicznych. Ich święte drzewo, czyli dąb, spalano w płomieniach ognisk z okazji Przesilenia Letniego, dokonywano także symbolicznej koronacji Króla Dębu. Dawni Celtowie mieli ponoć używać światła i energii słońca w celu wypędzania złych duchów i demonów. Zapalali oni również ogniska i toczyli płonące koła ze zboczy wzgórz. Pary zakochanych przeskakowały nad płomieniami na szczęście, a im wyżej udało im się skoczyć, tym wyżej miały wzrastać zasiane rośliny.

Inne obszary Europy

W starożytnej Galii (regionie Europy Zachodniej istniejącym w czasie epoki żelaza i ery rzymskiej, który znajdował się na obszarze współczesnej Francji, Luksemburga, Belgii, większej części Szwajcarii, północnych Włoch, jak również częściowo na terenie Holandii i Niemiec) uroczystość z okazji Przesilenia

Letniego nazywano Ucztą Epony*, na cześć bogini płodności, rolnictwa i koni. W Rosji święto z okazji Przesilenia Letniego znane było pod nazwą Nocy Kupały** – od słowa *kupati*, czyli kąpać się – i celebrowane poprzez zbiorowe kąpiele o poranku w dniu Przesilenia Letniego. W Portugalii wierzono, że woda w czasie wigilii dnia św. Jana ma specjalne moce uzdrawiania. Drzewo Przesilenia Letniego oraz tańce wokół słupa majowego to wciąż kluczowe elementy uroczystości szwedzkich.

Rdzenni Amerykanie

Uroczystości z okazji Przesilenia Letniego były powszechnie znane wśród wielu plemion rdzennych Amerykanów. Indianie Hopi z Arizony odprawiali tańce, w których brali udział *kachinas* (zamaskowani tancerze), reprezentujący duchy płodności i deszczu, i przesyłali wiadomości do bogów. Siuksowie i Naczezi odgrywali ceremonialne tańce słońca. Wiele z tych tradycji przetrwało po dziś dzień.

* Epona, której imię pochodzi od celtyckiego słowa oznaczającego klacz, stanowiła – jak pisze Jerzy Gąsowski – dziwną symbiozę atrybutów solarnych (czyli symbolicznie męskich) z matriarchalnymi. Przedstawiano ją głównie na koniu lub z symbolami urodzaju i obfitości.

** Jak pisze Władysław Kopaliński, był to odpowiednik polskiej sobótki świętojańskiej u Słowian wschodnich; uroczystość ludowa, w czasie której rozpalano stosy i skakano przez nie, tańczono, śpiewano i zbierano zioła. Kąpieli natomiast można było bezkarnie zażywać dopiero 23 czerwca, bowiem stojący w wodzie św. Jan Chrzciciel przepędzał z niej niebezpieczne rusałki i topielice. W podobny sposób świętowano w Polsce, gdzie przedchrześcijańskie obrzędy (tępienie przez Kościół ze względu na cechy pogańskie i orgiastyczne) znane są pod nazwą Sobótki. Ogniska świętojańskie zapalano za pomocą dwóch kawałków drewna na wzgórzach, wokół nich odbywały się śpiewy i tańce. Kult wody objawiał się m.in. w rzucaniu wianków na wodę (wróżba rychłego zamążpójścia). Sobótkowe obrzędy stały się inspiracją dla wielu pisarzy: zob. np. *Pieśń świętojańska o Sobótce* Jana Kochanowskiego czy *Stara baśń* Józefa Ignacego Kraszewskiego.

BOGOWIE I BOGINIE

Tak jak Koło Roku zatacza swe kręgi, tak Bóg i Bogini zmieniają swoje postacie, dostosowując je do określonych pór roku. Potrójna Bogini, manifestująca się jako Dziewica, Matka lub Wiedźma, podczas Przesilenia Letniego znajduje się w swoim aspekcie Matki, będąc w stanie błogosławionym i oczekując dziecka swego małżonka Boga. W niektórych tradycjach Bóg jest silny i męski, w szczytowym okresie swojej mocy, co ma odzwierciedlenie w blasku i mocy słońca, które znajduje się wysoko w górze. W pewnych kulturach wierzy się, że Bóg poświęca się po to, aby ziemia mogła rozkwiąć i obfitować we wzrastające zbiory. (W innych tradycjach nie wydarzy się to aż do nadejścia następnego sabatu, czyli Lammas, wydarzy się od czasu do czasu albo nie wydarzy się, dopóki nie nastanie sabat Mabon, czyli Równonoc Jesienna).

W swojej klasycznej książce *The Spiral Dance* Starhawk mówi o tym w ten sposób:

„Teraz, podczas tego najdłuższego dnia, światło triumfuje, ale zaczyna już popadanie w ciemność. Król Słońca jest dorosły i obejmuje Królową Lata w miłosnym uścisku, jednak ta miłość jest śmiercią, gdyż jest tak pełna i skończona, że wszystko rozwiązuje się w jednej jedynej pieśni ekstazy, która porusza światy. I tak Pan Światła umiera dla samego siebie i wypływa na mroczne morza czasu w poszukiwaniu wyspy światła, która stanie się jego odrodzeniem” (205).

SPODOBAŁ CI SIĘ FRAGMENT
KTÓRY PRZECZYTAŁEŚ?

Zamów książkę

LITHA

Rytuály, przepisy i zaklęcia
na przesilenie letnie

w [księgarni Illuminatio](#)

SPRAWDŹ PEŁNĄ OFERTĘ WYDAWNICTWA NA

www.illuminatio.pl

Bądź na bieżąco i śledź nasze
wydawnictwo na **Facebooku**:
www.facebook.com/illuminatiopl

Książki wydawnictwa Illuminatio
znajdziesz również w **Magicznej Galerii**
www.CzaryMary.pl